

TĂNG CƯỜNG THỰC HÀNH TIẾT KIỆM, CHỐNG LÃNG PHÍ TRONG QUẢN LÝ, SỬ DỤNG TÀI SẢN CÔNG

NGUYỄN THANH BÌNH, HOÀNG NGỌC SƠN, ĐỖ ĐỨC KIÊN

Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công luôn được Đảng và Nhà nước ta đặc biệt quan tâm chỉ đạo, xem như một trong những “Quốc sách hàng đầu”, là nhiệm vụ thường xuyên, liên tục, xuyên suốt từ chủ trương, đường lối, cơ chế chính sách đến tổ chức thực hiện, nhằm quản lý, khai thác, sử dụng hiệu quả các nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội. Tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế cần khắc phục. Bài viết này, nhóm tác giả nêu rõ thực trạng thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công, qua đó đề xuất một số giải pháp trọng tâm nhằm tăng cường hiệu quả công tác này thời gian tới.

Từ khóa: Tài sản công, thực hành tiết kiệm, sử dụng tài sản công

PROMOTING PRACTICES ON EFFICIENCY AND WASTE PREVENTION IN MANAGING PUBLIC ASSETS

Nguyen Thanh Binh, Hoang Ngoc Son, Do Duc Kien

Practicing efficiency and preventing waste in managing public assets has always been a top priority directed by the Party and State, seen as a “national policy,” a continuous task from policies to implementation, ensuring the effective management and exploitation of resources for socio-economic development. However, there are still limitations that need to be addressed. This article outlines the status of practices on efficiency and waste prevention in managing public assets and proposes key solutions to enhance this process in the future.

Keywords: Public assets, efficiency practice, public asset management

Ngày nhận bài: 16/7/2024

Ngày hoàn thiện biên tập: 23/7/2024

Ngày duyệt đăng: 30/7/2024

Thực trạng tiết kiệm, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công

Triển khai thực hiện Luật Quản lý, sử dụng tài sản công năm 2017 và các văn bản hướng dẫn thi hành

Đến hết năm 2023, Chính phủ đã ban hành 21 Nghị định, Bộ Tài chính ban hành 15 Thông tư hướng dẫn thi hành Luật Quản lý, sử dụng tài sản công (TSC), trong đó có các quy định về định mức TSC, xe công, khoán chi, khoán kinh phí sử dụng TSC, tạo cơ sở pháp lý để quản lý chặt chẽ, sử dụng tiết kiệm TSC; ngăn chặn, đẩy lùi thất thoát, lãng phí, tham nhũng và những hành vi khác xâm phạm TSC... Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Chỉ thị số

09/CT-TTg ngày 28/3/2023 về việc tăng cường công tác quản lý tài sản kết cấu hạ tầng do Nhà nước đầu tư, quản lý; phê duyệt Đề án tổng kiểm kê TSC tại cơ quan, tổ chức, đơn vị, tài sản kết cấu hạ tầng do Nhà nước đầu tư, quản lý. Ngoài ra, Bộ Tài chính đã nghiên cứu, xây dựng và trình cấp có thẩm quyền ký ban hành 04 Đề án xây dựng văn bản quy phạm pháp luật nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật về quản lý, sử dụng TSC.

Sau khi Luật Quản lý, sử dụng TSC năm 2017 được ban hành, Bộ Tài chính đã triển khai đăng tải Luật và các văn bản quy định chi tiết thi hành trên Cổng thông tin điện tử của Bộ Tài chính, Trang thông tin điện tử về tài sản nhà nước, tổ chức 05 Hội nghị để phổ biến các nội dung chủ yếu của Luật và các văn bản quy định chi tiết cho tất cả các bộ, cơ quan trung ương, sở tài chính các địa phương và phối hợp tổ chức các buổi phổ biến, tuyên truyền cho các cơ quan, tổ chức, đơn vị thuộc phạm vi quản lý của bộ, ngành, địa phương theo đề nghị của bộ, ngành, địa phương. Qua theo dõi, hầu hết bộ, ngành, địa phương trong cả nước đều tổ chức quán triệt, phổ biến, triển khai Luật và các văn bản quy định chi tiết thi hành Luật Quản lý, sử dụng TSC.

Đặc biệt, thực hiện trách nhiệm được giao theo Luật, mỗi khi có văn bản quy phạm pháp luật mới liên quan đến quản lý, sử dụng TSC được ban hành, các bộ, ngành, địa phương đều tích cực tuyên truyền, quán triệt cho cán bộ và Nhân dân phù hợp với chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn được giao, bảo đảm để đội ngũ cán bộ đều nắm bắt được những điểm mới, sửa đổi, bổ sung, thay thế trong các văn bản để thi hành đầy đủ và áp dụng thống nhất. Theo báo

cáo của các bộ, ngành, địa phương, đã có 36 bộ, ngành và 63 địa phương thực hiện rà soát, sửa đổi, bổ sung hoặc ban hành mới các văn bản quy phạm pháp luật do Bộ, ngành, địa phương ban hành liên quan đến quản lý, sử dụng TSC. Cụ thể như:

Về ban hành quy định về phân cấp thẩm quyền trong quản lý, sử dụng TSC theo quy định tại Nghị định số 151/2017/NĐ-CP, đã có 22 bộ, ngành và 63 địa phương ban hành quy định về phân cấp quản lý TSC theo quy định tại Nghị định số 151/2017/NĐ-CP.

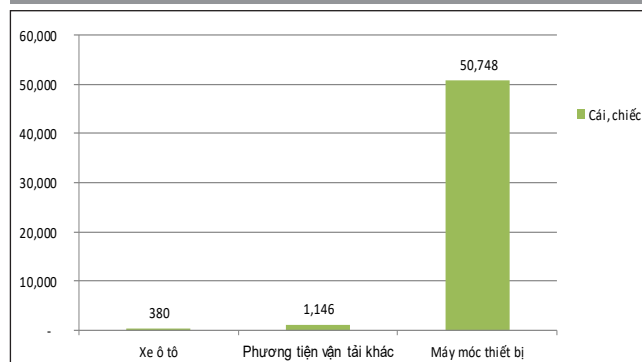
Trong ban hành tiêu chuẩn, định mức TSC chuyên dùng, các bộ, ngành, địa phương đã thực hiện rà soát, tiếp tục hoàn thiện, ban hành theo thẩm quyền, cụ thể: có 28 bộ, ngành và 60 địa phương đã thực hiện rà soát danh mục tài sản mua sắm tập trung, trong đó có 23 bộ, ngành và 50 địa phương đã ban hành quyết định thay thế quyết định ban hành danh mục tài sản mua sắm tập trung của Bộ, ngành, địa phương.

Mua sắm, sử dụng phương tiện đi lại và phương tiện, thiết bị làm việc, phương tiện thông tin liên lạc của cơ quan, tổ chức trong khu vực nhà nước

Theo Chương trình tổng thể về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí (THTK, CLP) do Chính phủ ban hành giai đoạn 2016-2022, hàng năm của Chính phủ đều đặt ra các mục tiêu, chỉ tiêu tiết kiệm, yêu cầu chống lãng phí trong mua sắm phương tiện đi lại, phương tiện, thiết bị làm việc, phương tiện thông tin liên lạc của cơ quan, tổ chức trong khu vực nhà nước. Qua tổng hợp báo cáo của các bộ, ngành, địa phương và các kết luận thanh tra, báo cáo kiểm toán, cơ bản các đơn vị của Nhà nước đã chấp hành nghiêm túc quy định của pháp luật về thẩm quyền, quy trình, thủ tục, tiêu chuẩn, định mức, chế độ trong mua sắm và sử dụng TSC là phương tiện đi lại, phương tiện, thiết bị làm việc, phương tiện thông tin liên lạc.

Cơ sở dữ liệu quốc gia về TSC tiếp tục được cập nhật vận hành hiệu quả, tính đến ngày 31/12/2023, đã cập nhật 2.236.543 tài sản với nguyên giá là 2.329.050,13 tỷ đồng, cụ thể: đối với tài sản là quyền sử dụng đất 1.293.698,62 tỷ đồng, tài sản là nhà 572.787,08 tỷ đồng; tài sản là vật kiến trúc 64.393,17 tỷ đồng; tài sản là ô tô 23.492,94 tỷ đồng; tài sản là phương tiện vận tải khác (ngoài xe ô tô) 1.505,54 tỷ đồng; tài sản là máy móc, thiết bị 219.020,43 tỷ đồng, tài sản là cây lâu năm, súc vật làm việc 656,29 tỷ đồng; tài sản cố định hữu hình khác 19.116,36 tỷ đồng; tài sản cố định vô hình 134.346,54 tỷ đồng; tài sản cố định đặc thù 33,17 tỷ đồng. Tuy nhiên, trong thực tế, còn xảy ra hiện tượng mua sắm, sử dụng

HÌNH 1: MUA MỚI Ô TÔ, PHƯƠNG TIỆN VẬN TẢI, MÁY MÓC THIẾT BỊ NĂM 2023

Nguồn: Cơ sở dữ liệu quốc gia về TSC

không đúng mục đích, vượt tiêu chuẩn, định mức hoặc không tuân thủ quy định của pháp luật về đấu thầu; tiến độ thanh lý tài sản còn chậm.

Quản lý, sử dụng trụ sở làm việc, cơ sở hoạt động sự nghiệp; nhà, đất công vụ; công trình phúc lợi công cộng

Các bộ, ngành, địa phương, cơ quan, tổ chức, đơn vị của Nhà nước đã chấp hành nghiêm túc quy định của pháp luật về thẩm quyền, quy trình, thủ tục, tiêu chuẩn, định mức, chế độ trong mua sắm và sử dụng TSC là trụ sở làm việc, cơ sở hoạt động sự nghiệp. Tuy nhiên, trong thực tế, còn xảy ra hiện tượng đầu tư xây dựng, sử dụng trụ sở làm việc, cơ sở hoạt động sự nghiệp không đúng mục đích, vượt tiêu chuẩn, định mức hoặc không tuân thủ quy định của pháp luật về đấu giá khi xử lý trụ sở làm việc, cơ sở hoạt động sự nghiệp...

Trong lĩnh vực đầu tư xây dựng khu hành chính tập trung, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Chỉ thị số 12/CT-TTg ngày 03/4/2017 chỉ đạo tăng cường quản lý đầu tư xây dựng khu hành chính tập trung tại các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, chấn chỉnh, khắc phục những vấn đề tồn tại, hạn chế như: Một số dự án đầu tư chưa phù hợp với khả năng cân đối nguồn vốn và điều kiện kinh tế - xã hội của địa phương; việc xử lý, sắp xếp các trụ sở cũ và huy động nguồn lực ngoài ngân sách nhà nước để tạo nguồn vốn đầu tư chưa hiệu quả; quy mô đầu tư chưa phù hợp tiêu chuẩn, định mức sử dụng gây lãng phí...

Rà soát, sắp xếp lại tài sản công

Việc sắp xếp lại, xử lý TSC được thực hiện theo nguyên tắc bảo đảm sử dụng hiệu quả, tiết kiệm; đúng tiêu chuẩn, định mức do cơ quan, người có thẩm quyền ban hành; đúng mục đích sử dụng được Nhà nước giao, đầu tư xây dựng, mua sắm, cho thuê; phù hợp với quy hoạch sử dụng đất, quy

hoạch xây dựng được cấp có thẩm quyền phê duyệt. Bộ Tài chính đã thực hiện thu hồi 122 cơ sở nhà, đất sử dụng sai mục đích, vượt tiêu chuẩn, định mức. Ngoài ra, còn thực hiện chuyển giao về địa phương để quản lý, xử lý đối với 401 cơ sở nhà, đất.

Qua báo cáo của các bộ, ngành, địa phương và kết luận thanh tra, báo cáo kiểm toán nhà nước, cơ bản các đơn vị đã thực hiện xử lý TSC bảo đảm đúng pháp luật, công khai, minh bạch.

Theo báo cáo của của 47 bộ, cơ quan trung ương, 21 hội đặc thù và 63 tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương đã gửi về Bộ Tài chính, tính đến ngày 31/12/2023, tổng số cơ sở nhà, đất do các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp trên phạm vi cả nước đang quản lý, sử dụng thuộc phạm vi, đối tượng sắp xếp lại, xử lý nhà, đất là 262.320 cơ sở; tổng số cơ sở nhà, đất đã được cấp có thẩm quyền phê duyệt 183.044 cơ sở (đạt 69,8%); tổng số cơ sở nhà, đất còn phải sắp xếp là 79.404 cơ sở, trong đó năm 2023 Bộ Tài chính đã phê duyệt mới phương án sắp xếp lại, xử lý đối với 379 cơ sở nhà, đất của khối bộ, cơ quan trung ương. Tuy nhiên, trong thực tiễn còn phát sinh các trường hợp vi phạm, đặc biệt là trong áp dụng hình thức bán không đúng quy định (bán chỉ định thay vì phải bán đấu giá), thực hiện không đầy đủ quy định về đăng tải thông tin.

Quản lý, khai thác, sử dụng tài sản kết cấu hạ tầng quốc gia

Tính đến ngày 31/12/2023, tổng số tài sản kết cấu hạ tầng giao thông đường bộ đã nhập thông tin vào Cơ sở dữ liệu quốc gia về TSC là 66.644 tài sản, với tổng nguyên giá 3.817.810 tỷ đồng, giá trị còn lại 2.748.279 tỷ đồng; tổng chiều dài các tuyến đường, cầu đường đã nhập là 884.380,305 km; tổng số tài sản là công trình nước sạch nông thôn đã nhập là 15.681 công trình, tổng giá trị 38.323 tỷ đồng, giá trị còn lại là 20.041 tỷ đồng. Tuy nhiên, việc kiểm kê, xác định giá trị để giao cho đối tượng quản lý đối với các tài sản hạ tầng khác còn chậm nên chưa triển khai được việc tổ chức quản lý, sử dụng và khai thác tài sản hạ tầng theo quy định của Luật Quản lý, sử dụng TSC và các văn bản quy định chi tiết thi hành. Bên cạnh đó, do tiến độ giao tài sản cho đối tượng quản lý còn chậm nên thực tế số tiền thu được để nộp vào ngân sách nhà nước từ cho thuê, chuyển nhượng có thời hạn quyền khai thác tài sản kết cấu hạ tầng còn hạn chế.

Sử dụng tài sản công vào mục đích kinh doanh, cho thuê, liên doanh, liên kết

Theo tổng hợp báo cáo của 31 bộ, ngành và 45

địa phương, từ khi Luật Quản lý, sử dụng TSC năm 2017 có hiệu lực thi hành đến nay, đã có 3.280 đề án sử dụng TSC tại đơn vị sự nghiệp công lập vào mục đích kinh doanh, cho thuê, liên doanh, liên kết được lập; trong đó, có 2.095 đề án đã được cấp có thẩm quyền phê duyệt làm cơ sở cho các đơn vị thực hiện việc sử dụng TSC vào mục đích kinh doanh, cho thuê, liên doanh, liên kết theo quy định của pháp luật; tổng số tiền thu được từ hoạt động kinh doanh, cho thuê, liên doanh, liên kết trong 03 năm 2018, 2019, 2020 là 30.795,7 tỷ đồng. Các bộ, cơ quan trung ương, địa phương đã thực hiện nghiêm quy định về việc lấy ý kiến thẩm định của cơ quan quản lý TSC trước khi phê duyệt theo quy định. Thông qua việc sắp xếp lại, xử lý nhà, đất từ năm 2010 đến 30/6/2019 của các bộ, ngành, địa phương, Bộ Tài chính đã quyết định thu hồi 122 cơ sở nhà, đất.

Xử lý tài sản của các dự án sử dụng vốn nhà nước sau khi dự án kết thúc

Sau khi Luật Quản lý, sử dụng TSC năm 2017 và các văn bản hướng dẫn thực hiện có hiệu lực thi hành đến nay, tài sản của các dự án sử dụng vốn nhà nước đã được quản lý chặt chẽ từ khâu mua sắm, trang bị đến xử lý tài sản và kịp thời trong xử lý khi dự án kết thúc, không làm thất thoát, lãng phí TSC.

Đánh giá công tác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công

Những kết quả đạt được

Qua tổng kết thực tiễn thời gian qua, nhất là từ khi có Luật Quản lý, sử dụng TSC năm 2017 cho thấy, công tác quản lý, sử dụng TSC đã được các cấp, các ngành, cấp ủy, chính quyền địa phương quan tâm triển khai thực hiện. Một số kết quả quan trọng đạt được là:

Thứ nhất, hình thành được hệ thống pháp luật tương đối đầy đủ và đồng bộ để thực hiện công tác quản lý, sử dụng TSC.

Thứ hai, tạo ra cơ chế phân công, phân cấp quản lý, sử dụng TSC phù hợp trình độ phát triển kinh tế - xã hội, tính chất quản lý, sử dụng TSC, năng lực quản lý của các cấp, các ngành, địa phương, đơn vị.

Thứ ba, các trường hợp vi phạm pháp luật về TSC giảm rõ rệt.

Một số tồn tại cần khắc phục

Bên cạnh những kết quả đạt được còn một số tồn tại cần khắc phục, cụ thể:

Thứ nhất, hệ thống văn bản pháp luật về quản lý, sử dụng TSC còn chưa đầy đủ. Một số loại tài sản hoặc lĩnh vực còn thiếu các văn bản để điều chỉnh làm cơ sở tổ chức thực hiện như: các văn bản quy định cụ thể về việc quản lý, sử dụng và khai thác đối với một số loại tài sản kết cấu hạ tầng như: hạ tầng cấp nước sạch, hạ tầng văn hóa, thể thao, du lịch, hạ tầng kỹ thuật... Một số nội dung về khai thác TSC để lắp đặt máy ATM, trạm thu phát tín hiệu BTS, đặt tấm pin năng lượng mặt trời... chưa được quy định cụ thể.

Thứ hai, cơ chế phân cấp quản lý tài sản công còn có điểm chưa phù hợp, nhất là cơ chế phân cấp thẩm quyền trong việc quyết định bán nhà, chuyển nhượng quyền sử dụng đất, thu hồi nhà, đất của các cơ quan trung ương; có một số nội dung công việc như: việc sử dụng TSC để cho thuê, liên doanh, liên kết; mua sắm TSC tại một số bộ, địa phương phải có ý kiến thẩm định, thỏa thuận của cơ quan chức năng, dẫn tới thủ tục hành chính phức tạp, kéo dài, chưa đảm bảo nguyên tắc tự chủ, tự chịu trách nhiệm của cơ quan, đơn vị quản lý TSC.

Thứ ba, việc quản lý, sử dụng TSC tuy đã có những chuyển biến theo hướng tích cực, song vẫn còn những khiếm khuyết. Việc ban hành Quy chế quản lý, sử dụng TSC trong các cơ quan, đơn vị còn chưa đầy đủ, đồng bộ; việc quản lý, sử dụng TSC có nơi có lúc chưa chặt chẽ, nhất là việc sử dụng TSC vào mục đích liên doanh, liên kết, cho thuê...; tiến độ sắp xếp lại, xử lý nhà, đất, xe ô tô chậm cả ở khâu lập, phê duyệt phương án và tổ chức thực hiện phương án; tiến độ kiểm kê, phân loại, giao tài sản hạ tầng giao thông, thủy lợi cho đối tượng quản lý không hoàn thành theo đúng tiến độ quy định...

Thứ tư, công tác thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, giám sát của các cơ quan chức năng chưa được thường xuyên, đầy đủ, kịp thời nên việc phát hiện các sai phạm trong quản lý, sử dụng TSC còn hạn chế, xảy ra một số các vi phạm kéo dài dẫn đến việc khắc phục và xử lý các hậu quả rất khó khăn, phức tạp

Thứ năm, cơ sở dữ liệu quốc gia về TSC hiện hành chưa bao quát, tổng hợp đầy đủ các loại TSC theo quy định của Luật Quản lý, sử dụng TSC (còn thiếu thông tin về tài sản kết cấu hạ tầng, tài sản được xác lập quyền sở hữu toàn dân, TSC tại doanh nghiệp, đất đai, tài nguyên).

Nguyên nhân của những hạn chế này xuất phát từ thực tế là TSC có phạm vi rộng, do nhiều cơ quan, tổ chức, đơn vị, cá nhân quản lý, sử dụng; Công tác

xây dựng cơ chế, chính sách và tổ chức thực hiện do nhiều cơ quan thực hiện; Thể chế, chính sách liên quan đến công tác quản lý, sử dụng TSC chưa đồng bộ giữa các luật như: Luật Đất đai, Luật Đấu giá, Luật Đấu thầu; Một số cơ quan, tổ chức, đơn vị và người đứng đầu cơ quan, tổ chức, đơn vị chưa quan tâm đầy đủ, đúng mức tới công tác quản lý, sử dụng TSC được giao. Bên cạnh đó, việc xử lý các trường hợp vi phạm trong quản lý, sử dụng TSC còn chưa được triệt để do chế tài chưa đủ mạnh. Lực lượng làm nhiệm vụ quản lý TSC còn mỏng, kiêm nhiệm nhiều việc nên không đáp ứng được yêu cầu quản lý trong tình hình mới.

Giải pháp nâng cao hiệu quả thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công

Công tác THTK, CLP trong quản lý, sử dụng tài sản công có vai trò hết sức cần thiết và quan trọng. Từ việc chỉ ra những kết quả đạt được và một số tồn tại hạn chế trong công tác THTK, CLP trong quản lý, sử dụng TSC, nhóm tác giả đề xuất các giải pháp trọng tâm nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả công tác này trong thời gian tới.

Thứ nhất, hoàn thiện cơ chế, chính sách và hệ thống pháp luật liên quan đến THTK, CLP trong quản lý, sử dụng TSC.

Thứ hai, tăng cường công tác tổ chức, thực hiện THTK, CLP trong quản lý, sử dụng TSC.

Thứ ba, nâng cao năng lực, phẩm chất đội ngũ cán bộ, công chức trong cơ quan quản lý TSC.

Thứ tư, tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát, xử lý vi phạm trong THTK, CLP trong quản lý, sử dụng TSC.

Thứ năm, đầu tư công nghệ nhằm nâng cao thực hành, tiết kiệm chống lãng phí trong quản lý, sử dụng TSC.

Tài liệu tham khảo:

1. Chính phủ (2022), Báo cáo số 180/BC-CP ngày 25/4/2024 về Kết quả Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong năm 2023;
2. Quốc hội (2013), Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí số 44/2013/QH13 ngày 26/11/2013, Hà Nội;
3. Quốc hội (2017), Luật Quản lý, sử dụng TSC số 15/2017/QH14 ngày 21/6/2017, Hà Nội;
4. Đoàn Giám sát Quốc hội khóa XV (2022), Báo cáo kết quả giám sát số 330/BC-ĐGS ngày 11/10/2022 về việc thực hiện chính sách, pháp luật về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí giai đoạn 2016-2021.

Thông tin tác giả:

Nguyễn Thanh Bình - Phó Chánh Thanh tra Bộ Tài chính

TS. Hoàng Ngọc Sơn, TS. Đỗ Đức Kiên - Thanh tra Bộ Tài chính

Email: hoangngocson@mof.gov.vn